

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

Alia graduum cognitionis explicatio. Cap. 9.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

oris in materia positus, quæ sola verè esse existimant. Hinc quoque euenit, quòd frequenter non animus scribentis, vel loquentis redarguitur, sed verba tantùm; vt contigit Platonem de Republica loquenti: ipse enim Reipublicæ diuinam quandam ideam considerauit, quam rectè nouit inter homines reperiri non posse; carpitur autem ab aliis, ad sola humana, & umbras respicientibus. Hinc conspiciamus libros de Legibus libris de Republica nõ omni ex parte respondere: nam Plato leges formaturus, humanas condiciones magis considerauit. Arist. in his re vera à Platone dissentit; non enim ita nos eleuat, vt Plato. Arist. rerum imaginibus contentus, in eis requieuit, nec altiùs eleuatus est: Plato verò imagines despiciens, ad quintum gradum ascendit; quem solum magnificat. Ex quo euenit, quòd ab Aristotele non commendatur; & sæpe verba, non eius sententia reiicitur. Et quamuis Plato hæc omnia præuidens; sua decreta, suamq; sapientiam, vel potiùs idearum contactum, renuerit aliis manifestare; vt patet ex epistolis, & ex libris de Republica: attamen non adeò hoc præcauere valuit, vt etiam aliorum moribus aliqua ex parte non se exposuerit.

Alia graduum cognitionis explicatio. CAP. IX.

VT clariùs pertinentia ad internam animæ nostræ cognitionem elucescant, alio sumpto principio cum Platone in 6. & 7. de R. P. dicamus. In:

ternarum animæ nostræ cognitionum, quatuor sunt gradus; Imaginatio, siue Assimilatio; Fides; Cogitatio; & demum Scientia, siue Sapiencia. Primi duo gradus simul iuncti, opinionem constituunt: Duo verò postremi pariter iuncti, pariunt intelligentiam latè sumptam. Dico latè sumptam; quia tribus modis apud Academicos vsurpatur intelligentiæ nomen. Primò, vt consurgit ex opinione, & scientia; quemadmodum in septimo de R. P. asserit Plato. Secūdò, vt in idem venit cum scientia; sic in calce sexti de R. P. intelligentiam cum scientia confudit. Demum, vt distinguitur à scientia, & intelligibile à scibili: sic scientia essentialis animæ rationes respicit; intelligentia verò eleuat ad ideas, & hæc propriè intelligentia est. Distinctio horū quatuor graduum præsertim pendet ex distinctione rerum, in quibus anima versatur. Nam considerantur hi quatuor rerum gradus; imago rei sensibilis, res sensibilis, imago rei intelligibilis, & demum ipsum intelligibile. Imaginatio, siue assimilatio, respicit imaginem rei sensibilis: quæ imago nil aliud est, nisi vmbra, vel simulacrum; quod in aquis, vel aliis corporibus lucidis, & tersis apparet. Fides versatur in re sensibili: res sensibiles sunt animalia, plantæ, & demum corpora, quæ apud nos sensu vsurpantur. Ex imaginatione, & fide opinio consurgit. Cogitatio versatur in imagine rei intelligibilis: quæ imago nil aliud est, nisi vniuersale quoddam

ex

ex sensibilibus collectum, ad rationes rerum in anima existentes relatum, earumque ope constitutum; sed non ad ideas eleuatum, in easque resolutum. Qui versantur in hac rei intelligibilis imagine, suppositionibus vtuntur; & ex eis, non ad principia, quæ sunt rationes, & ideæ; sed ad inferiora nos deducunt. Demum scientia, vt cum intelligentia confunditur, in intelligibili versatur; quæ est essentia rerum, & est initium ceterorum graduum: huiusmodi sunt rationes ad animam, ideæ ad mentem pertinentes. Vt in splendore, & veritate, intelligibile se habet ad sensibile, & forma ad imaginem; ita superiores cognitionis gradus, se habent ad inferiores. Hi quatuor gradus, vt in quinque resolui possunt, secernendo intelligentiã à scientia; ita in duos præcipuos à Platone rediguntur; quatenus duo primi versantur circa generationem, duo verò postremi circa essentiam. Neque putandum est, hos quatuor cognitionis gradus à Platone positos, respondere quatuor generibus argumentationum; nempe exemplo, inductioni, enthymemati, & syllogismo siue demonstrationi: adeo, vt exemplum imaginationi, enthymema fidei, inductio cogitationi, & demonstratio scientiæ respondeat: hoc, inquam, dici non debet; quoniam quatuor argumentationum genera, ad eandem rem possunt referri; cum quatuor hi gradus à Platone positi, referantur ad varios rerum gradus, nec in eodem versari possunt.

quod ex eo patet; quia multi hos rerum gradus non concedunt, qui tamen ea quatuor argumentorum genera libéttimè approbant. Ex his constat, quinam debeant cenferi philofophi, & qui φιλοδοξοι. Nam qui in fola rerum generatione verfantur, non Philofophi, fed Philodoxi dici debeat: Qui verò verfantur in effentia, & ad ideas extolluntur, easque folas inquirunt; iure philofophi cenferi merentur; vt in quinto de R. P. monuit Plato. Hos gradus Peripatetici non valent per fua principia concedere; nec ad fupremum eorum, ingenij aciem attollere; cùm Ideas menti infertas non cognouerint.

Quæ mereantur nuncupari Scientiæ.

CAP. X.

HX diuumeratis quatuor gradibus, necnon ex eorum explicatione, patere potest; quæ nata ex humanis difciplinis fint dignæ nomine fcientiæ, quæ verò minimè. Nam illæ folæ iure merito cenfendæ funt fcientiæ; quæ liberæ funt, nullis fuppositionibus vtuntur, in prima abfolutè refoluunt, in effentia verfantur, & demum ad ideas nos eleuant: hæ funt, quæ iure merito, ne dum fcientiæ; verùm etiam fapientiæ, & intelligentiæ nomine honeftari merentur. Huiufmodi ex difciplinis eft fola Dialectica: nam ea fola nullis fuppositionibus vtens, vmbra, & imagines negligens, fublimes indagine